

โน้ตเพลง : วิถีคน ดนตรีพื้นบ้าน การอนุรักษ์เพื่อคงอยู่และสืบทอด

Songs : Lifestyles, Folk Music, Conservation for a Sustainable Culture

เขมิกา อารมณฺ์ และคณะ*

Khemeka Ar-rom et al.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Buriram Rajabhat University

*s_arrom@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์ปัญหาความต้องการภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านชุมชนบ้านหว่า ตำบลหนองเต็ง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ 2) เพื่อสร้างโน้ตเพลงดนตรีพื้นบ้านชุมชนบ้านหว่า ตำบลหนองเต็ง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามและเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เจาะลึกเป็นการศึกษาเฉพาะกรณีผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ การอภิปรายกลุ่มย่อย และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม

ผลการวิจัยดังนี้ ปัญหาความต้องการภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านชุมชนบ้านหว่าพบว่า ชุมชนอนุรักษ์ดนตรีพื้นบ้านบ้านหว่ามีปัญหาความต้องการ ดังนี้ 1)โน้ตเพลง 2) เครื่องดนตรีที่ขาดแคลน 3) ชุติการแสดง 4) นักดนตรีและนางรำเพื่อทำการสืบทอด 5) การออกแบบท่ารำ โน้ตเพลงดนตรีพื้นบ้านของชุมชนบ้านหว่าที่สร้างขึ้นมาได้แก่ 1) เพลงแตร 2) จินแหบ 3) หอลำป็น 4) เพลงแขกมอญ

คำสำคัญ : ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดนตรีพื้นบ้าน การอนุรักษ์

Abstract

This research aimed: 1) to analyze the problems from the local intellectuals of the folk music in Ban Wah Community, 2) to create the music note of Ban Wah Community. This study was qualitative research with the participation of the local communities. The research methodology included quantitative data collected through a questionnaire as well as qualitative data collected through in-depth interviews. The specific case study was derived from the key informants, subgroup discussions, and participatory observations.

The results were as follows: The problems and the needs from the local intellectuals in Ban Wah Community included: 1) the number of music notes, 2) the number of musical instruments, 3) the number of show costumes, 4) the next generation of musicians and performers to be given the local inheritance, and 5) choreography. The music note of Ban Wah Community included: 1) Trae Song 2) Chean Hab Song 3) Hor Lum Phan Song 4) Khag Morn Song.

Keywords : local intellectual, folk music, conservation

บทนำ

ดนตรีพื้นบ้านหรือเพลงพื้นบ้าน ภาษาอังกฤษใช้คำว่า Folk Music หรือ Folk Song ทั้งสองคำนี้ใช้แทนกันได้ และคำว่าเพลงพื้นบ้านเป็นคำที่ใช้มากกว่าคำว่าดนตรีพื้นบ้าน ซึ่งทั้งนี้มักปรากฏบางท่านให้เหตุผลว่า เนื่องจากดนตรีพื้นบ้านมีกำเนิดด้วยเพลงขับร้องไม่ใช่กำเนิดด้วยเพลงบรรเลง และบางท่านบอกว่าที่ใช้คำว่าเพลงพื้นบ้านแทนคำว่าดนตรีพื้นบ้าน เนื่องจากดนตรีพื้นบ้านประเภทขับร้องมีมากกว่าประเภทบรรเลง การที่จะให้คำจำกัดความของดนตรีพื้นบ้านนั้นไม่ใช่ของง่าย แต่ลักษณะของดนตรีพื้นบ้านหรือเพลงพื้นบ้านแยกออกได้ดังนี้ คือ ไม่ทราบนามผู้แต่ง แต่งโดยนักดนตรีที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมในการแต่งเพลง ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เป็นลักษณะการแสดงออกทางดนตรีของคนส่วนใหญ่ ขับร้องหรือบรรเลงโดยนักร้องหรือนักดนตรีที่ไม่ได้รับการฝึกฝนอบรมทางทฤษฎี เป็นดนตรีที่มีอายุเก่าแก่เป็นดนตรีที่สืบทอดถ่ายทอดด้วยความทรงจำ มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตามความนิยมของผู้เล่นและผู้ฟัง และไม่มีใครตัดสินใจได้ว่าทำนองดั้งเดิมที่เป็นต้นตอเป็นอย่างไร นอกจากนั้นดนตรีพื้นบ้านยังเป็นดนตรีที่แสดงออกเป็นความรู้สึกนึกคิดตลอดจนความเชื่อ และนิสัยใจคอของชาวบ้าน ดนตรีพื้นบ้านจึงสามารถเข้าถึงและครองใจได้มากกว่าดนตรีประเภทอื่นๆ เนื้อหาสาระของดนตรีพื้นบ้านนั้นมีทั้งให้ความรู้และความบันเทิง ที่สำคัญเป็นความรู้เกี่ยวกับทางโลกและทางธรรม เป็นการสั่งสอนอบรมให้คนประพฤติในสิ่งที่ดีงาม (Charoenchai Chonpairoj, 1983)

ศิลปะการดนตรีของชาวอีสานประกอบไปด้วยการขับร้อง การพ้อนรำ และการบรรเลงดนตรี ในส่วนของการบรรเลงดนตรีพื้นบ้านอีสาน มีเครื่องดนตรีหลายชนิดที่น่าสนใจ เช่น โปงกลาง แคน โหวต ซออีสาน และพิณ ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีของคนในท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย และเป็นเครื่องดนตรีพื้นบ้านอีกแขนงหนึ่งที่กำลังประสบปัญหาและกำลังจะสูญหายไป เนื่องจากขาดการสืบทอด

ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมให้มีการฟื้นฟู หรือจัดให้มีการเรียนการสอนดนตรีในโรงเรียน เพื่อให้เด็กและเยาวชนไทยมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงคุณค่าของดนตรีในท้องถิ่น มีความรัก ความชื่นชม ชาบซึ้ง หวงแหน ตลอดจนช่วยกันอนุรักษ์สืบทอดดนตรีพื้นบ้านให้คงอยู่ต่อไป (Piyapan Santaweesak, 2003)

ชุมชนบ้านหว่า ตำบลหนองเต็ง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์เขมรและมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นคุณค่าหลายอย่างดังคำขวัญของตำบลหนองเต็ง มีคำขวัญว่า “บายศรีสวยามแดน ชุ่มฉ่ำเย็น ล้ำน้ำชี ปลายากมีบึงกุดใหญ่ ผ้าไหมงามสง่า ทรงคุณค่าวัฒนธรรม บารมีสูงล้ำหลวงพ่อเซย” จากคำขวัญของตำบลหนองเต็งสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าภูมิปัญญาที่เป็นอัตลักษณ์ทรงคุณค่าของท้องถิ่น เมื่อปี พ.ศ. 2447 มีหลวงปู่แป้นเจ้าอาวาสวัดสว่างอารมณ์ บ้านนาแห้ว อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ได้นำชาวบ้านที่เป็นเชื้อสายเขมรมาตั้งถิ่นฐานในช่วงแรกมีเพียง 12 ครอบครัว (12 ตระกูล) ตระกูลเก่าแก่ของชุมชน อาทิ ตระกูลแก้วรัมย์ ตระกูลเพชรพราว ตระกูลเกือรัมย์ ตระกูลนาคงาม ตระกูลเข้าเมือง เป็นต้น บ้านหว่า เดิมอยู่ในเขตปกครองของตำบลสองชั้น ต่อมาได้ย้ายมาขึ้นกับหมู่ 7 ตำบลกระสัง และปัจจุบันขึ้นกับเขต การปกครองของเทศบาลหนองเต็ง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ “บ้านหว่า” ตั้งชื่อหมู่บ้านตามชื่อต้นไม้ ที่ขึ้นเป็นจำนวนมากคือ ต้นหว่า และมีต้นหว่าขนาดใหญ่อยู่กลางหนองน้ำจึงเรียกชื่อว่าบ้านหว่าตาม ต้นไม้ บริเวณที่ตั้งหมู่บ้านเป็นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีการขยายขนาดประชากรและครัวเรือน และความเจริญด้านสาธารณูปโภคเพิ่มขึ้นและต่อมาได้มีการแยกบ้านหว่าออกเป็น 3 หมู่ได้แก่บ้านหว่าเหนือ(หมู่ 5) มีประชากร 1,228 คน บ้านหว่าใต้ (หมู่ 9) มีประชากร 768 คน และบ้านตะครอง (หมู่ 15) มีประชากร 665 คน รวมแล้วมีประชากรทั้งสิ้น 2,661 คน แม้ว่าทางการปกครองจะแยกหมู่บ้านออกเป็นส่วนๆ แต่ความสัมพันธ์ของประชาชนใน 3 หมู่บ้านนี้ยังมีความสัมพันธ์ที่ดีมีการจัดทำบุญประเพณีร่วมกัน มีสถานที่สำคัญเชิงสัญลักษณ์ร่วมกัน ศาลเจ้าพ่อโพธิ์ทอง จัดทำกิจกรรมเฉลิมฉลองบ้านหว่า 100 ปี และจะมีการทำบุญครบรอบ 110 ปี บ้านหว่ามีการกำหนดในวันปีใหม่ 2558 ซึ่งทั้งสามหมู่บ้านจะมา ร่วมทำบุญในนาม “บ้านหว่า” (Kakanang Chorchoo, 2016)

ชุมชนบ้านหว่าเป็นชุมชนที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลาย ซึ่งประชาชนในชุมชน ผู้เฒ่าผู้แก่ได้มีการสั่งสม พัฒนาและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับวิถีปัจจุบัน แต่ก็ยังมีภูมิปัญญาท้องถิ่นบางอย่างที่สูญหายไปกับการกลืนกลายทางวัฒนธรรมและบางอย่างยังมีผู้อนุรักษ์สืบสานไว้ให้ลูกหลาน เช่น ภูมิปัญญา ด้านอาชีพ ภูมิปัญญาด้านดนตรี และภูมิปัญญาด้านการเกษตร เป็นต้น จากการที่ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่ในชุมชน บ้านหว่าทำให้ผู้วิจัยพบว่า ภูมิปัญญาด้านดนตรีพื้นบ้านเป็นภูมิปัญญาที่ควรมีการอนุรักษ์สืบทอด เพราะดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรมของมนุษย์มาตั้งแต่เกิด และยังดำเนินความสัมพันธ์กับ ชีวิตมาตลอด ดนตรีจึงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตจนยากจะแยกออกจากกันได้ เพราะอาจจะถือได้ว่าศิลปะ ดนตรีนั้นเป็นปัจจัยที่ห้าของมนุษย์ที่สร้างดนตรีขึ้นเพื่อจะระบายความคิด ความรู้สึก หรือสร้างมโนภาพ และประสบการณ์จริง ซึ่งอาจเป็นความสุขหรือความทุกข์ ด้วยเหตุนี้จึงสร้างศิลปะขึ้นมาเพื่อชีวิต ดนตรี จึงเป็นศิลปะที่สร้างขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์และดนตรีนั้นยังเกี่ยวข้องกับสังคมในแต่ละ ท้องถิ่นที่เรียกว่าดนตรีพื้นบ้าน ซึ่งเป็นการถ่ายทอดสืบเนื่องต่อกันมาของชาวบ้านที่ประกอบพิธีต่างๆ ดนตรีพื้นบ้านจึงมีความสัมพันธ์ต่อวิถีชีวิตของชาวบ้าน ทั้งในด้านบันเทิงใจของคนในสังคมให้ผ่อนคลาย ความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงาน และในด้านการประกอบพิธีกรรมทางศาสนา พิธีกรรมที่เกิดขึ้นในแต่ละ

ช่วงชีวิตของชาวบ้านจะสะท้อนความคิดสร้างสรรค์ของบุคคลหรือกลุ่มชนในระยะเวลาต่างๆ ซึ่งแต่ละกลุ่มชนยังคงรักษาไว้และนิยมเล่นกันในปัจจุบัน

ภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านของชุมชนบ้านห้วย เป็นภูมิปัญญาที่มีการสืบทอดกันมารุ่นต่อรุ่น โดยในยุคปัจจุบันบุคคลที่มีบทบาทในการอนุรักษ์สืบทอดคือ พ่อสงี่ยม วาพัดไทย เป็นผู้มีความสามารถเล่นดนตรีได้หลายประเภท เช่น ปี่พาทย์ และมโหรี เป็นต้น ในอดีตภูมิปัญญาด้านดนตรีจะมีศูนย์รวมการเล่นดนตรีอยู่ที่วัดหนองห้วย ในเวลาต่อมาเจ้าอาวาสองค์ก่อนได้มรดกเพลง เครื่องดนตรีที่เคยใช้เล่น จึงไม่มีคนดูแล พ่อสงี่ยม วาพัดไทย จึงได้ขอเครื่องดนตรีดังกล่าวมาไว้ที่บ้าน และได้มีการฝึกให้เด็กในชุมชนได้มาหัดเล่นทำให้เยาวชนเห็นคุณค่าทางสุนทรีย์ ซึ่งการเล่นดนตรีต้องใช้สมาธิ เยาวชนและผู้สูงอายุที่ได้เล่นดนตรีและเรียนรู้ดนตรีร่วมกันทำให้เกิดสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกันอันจะส่งผลที่ดีต่อคุณภาพชีวิตอีกด้วย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาความต้องการภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านของชุมชนบ้านห้วย ตำบลหนองเต็ง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อสร้างโน้ตเพลงดนตรีพื้นบ้านของชุมชนบ้านห้วย ตำบลหนองเต็ง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ทราบปัญหาความต้องการภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านของชุมชนบ้านห้วย ตำบลหนองเต็ง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์
2. ได้โน้ตเพลงเพลงดนตรีพื้นบ้านของชุมชนบ้านห้วย ตำบลหนองเต็ง อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการศึกษาจากข้อมูลทางเอกสาร การสัมภาษณ์ และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

ขั้นตอนการเตรียมการ

1. ศึกษาทบทวนข้อมูลจากเอกสารวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ประชุมทีมงานเพื่อเตรียมพร้อมในการวางแผนการดำเนินงานตามกรอบวิจัย
3. ติดต่อประสานงานพื้นที่ในการทำวิจัย
4. จัดเวทีสร้างความเข้าใจร่วมกันของทีมทำงานวิจัยและพื้นที่ศึกษา

ภาพที่ 1 นักวิจัยติดต่อพื้นที่วิจัย

ภาพที่ 2 เวทีสร้างความเข้าใจร่วมกันของทีมทำงานวิจัยและพื้นที่ศึกษา

ขั้นตอนการตามวัตถุประสงค์

1. วิเคราะห์ปัญหาความต้องการภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านชุมชนบ้านหว่า ตำบลหนองเต็ง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์

ทีมนักวิจัยได้ลงพื้นที่ที่ตำบลหนองเต็ง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อจัดประชุมผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยนักวิจัย นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ผู้อาวุโสที่คนในชุมชนเคารพนับถือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านของชุมชนบ้านหว่า ประชาชนชุมชน ผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นผู้นำที่ไม่เป็นทางการและเป็นทางการ นางรำ นายรำ ประชาชนในชุมชนบ้านหว่า ครอบคลุม 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 9 และหมู่ที่ 15 เพื่อวิเคราะห์ปัญหาความต้องการภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านชุมชนบ้านหว่า ตำบลหนองเต็ง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์

ภาพที่ 3 วิเคราะห์ปัญหาความต้องการภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านชุมชนบ้านหว่า ตำบลหนองเต็ง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์

2. เพื่อสร้างโน้ตเพลงดนตรีพื้นบ้านของชุมชนบ้านหว่า ตำบลหนองเต็ง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์

หลังจากทีมนักวิจัยได้ลงพื้นที่ที่ตำบลหนองเต็ง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อจัดประชุมผู้เกี่ยวข้อง ในการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านชุมชนบ้านหว่า ตำบลหนองเต็ง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้ที่เกี่ยวข้องได้สะท้อนประเด็นปัญหาที่สำคัญเกี่ยวกับการอนุรักษ์ดนตรีพื้นบ้านบ้านหว่า คือการสร้างโน้ตเพลงเพื่อเก็บเป็นเอกสารหลักฐานสำหรับเยาวชนรุ่นหลังได้สืบทอดเพื่อให้คงอยู่คู่ชุมชนต่อไป

ภาพที่ 4 ภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านชุมชนบ้านห้วยเข้าห้องอัดเสียง

ประชากรและตัวอย่าง

การศึกษาในครั้งนี้ได้แก่ ผู้ที่กำหนดให้เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษา เป็นกลุ่มเป้าหมายที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านของชุมชนบ้านห้วย ได้แก่ 1) ผู้อาวุโสที่คนในชุมชนเคารพนับถือ 2) ภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านของชุมชนบ้านห้วย 3) ประชาชนชุมชน 4) ผู้นำชุมชน ทั้งที่เป็นผู้นำที่ไม่เป็นทางการและเป็นทางการ 5) นางรำ 6) ประชาชนในชุมชนบ้านห้วย จำนวน 3 หมู่บ้าน คือ หมู่ที่ 5 หมู่ที่ 9 และหมู่ที่ 15

เครื่องมือวิจัย

1. การสัมภาษณ์

1.1 การสัมภาษณ์เจาะลึก ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญที่สามารถตอบประเด็นการวิจัยได้อย่างสมบูรณ์ โดยใช้วิธีการนั่งพูดคุยกันตัวต่อตัว และขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญบันทึกเสียง เพื่อป้องกันความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเก็บประเด็นสำคัญไม่ครบ และการพูดคุยในระหว่างการทำงาน

1.2 การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ ได้แก่ การสัมภาษณ์ข้อมูลพื้นฐาน สภาพทั่วไปของชุมชนด้านต่างๆ เพื่อประกอบการวิเคราะห์ข้อมูล

1.3 การสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ในกรณีที่ได้ข้อมูลมาไม่ครบถ้วน ด้วยการขออนุญาตสัมภาษณ์เพิ่มเติมและกำหนดเวลาในการสัมภาษณ์ชัดเจน เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญได้ทราบว่าจะต้องใช้เวลาพูดคุยนานเท่าใด

2. การอภิปรายกลุ่มย่อย

3. การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรมทุกกิจกรรม คณะผู้วิจัยจะมีการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลพฤติกรรมต่างๆ ตลอดจนการตั้งข้อสังเกตในการดำเนินกิจกรรมแต่ละครั้ง โดยมีการจดบันทึกและถ่ายภาพทุกกิจกรรม

4. สันทนาการกลุ่มผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ปัญหาความต้องการภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านชุมชนบ้านหว่า ตำบลหนองเต็ง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ โดยใช้สถิติพรรณนาและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านชุมชนบ้านหว่า ตำบลหนองเต็ง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์

จากการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการของภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านชุมชนบ้านหว่า ตำบลหนองเต็ง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ต้องการให้ได้รับการพัฒนาโดยเรียงลำดับความสำคัญดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการของวงดนตรีพื้นบ้านชุมชนบ้านหว่า

สถานการณ์ ปัญหา และความต้องการ	รายละเอียด
โน้ตเพลง	จังหวะ/ ทำนองประยุกต์ร่วมกับดนตรีสากล
เครื่องดนตรี	1. ฆ้องวงใหญ่ 2. ระนาดเอก
ชุดการแสดง	1. ชุดคอจีน (นางรำ) 2. เครื่องประดับ
คน (นักดนตรี)	1. ขาดคนสืบสานคนร่วมแสดง 2. ขาดผู้ถ่ายทอดให้ความรู้ 3. ต้องการให้เยาวชนสืบสาน
นางรำ	1. แม่รำ/ นางรำรุ่นกลาง/ เด็ก 2. ทำรำประยุกต์ 3. ครูสอนทำรำมีน้อย
การออกแบบการแสดง	สร้างสรรค์ทำรำใหม่ๆ

จากการสนทนากลุ่ม ประชุมกลุ่มย่อย และสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านชุมชนบ้านหว่า พบว่าปัญหาและความต้องการที่ชุมชนต้องการให้มีการสืบทอดและอนุรักษ์คือ เพลง โดยผู้ที่เกี่ยวข้องอยากให้มีการสร้างเป็นตัวโน้ตเพื่อป้องกันการสูญหาย และง่ายต่อการฝึกซ้อมสะดวก และสามารถนำไปเผยแพร่ได้ง่าย โดยเผยแพร่ผ่านสื่อหลายช่องทาง และเมื่อนักดนตรีเสียชีวิตบุคคลรุ่นต่อมาสามารถสืบทอดได้ง่าย

2. ผลการสร้างสร้างโน้ตเพลงดนตรีพื้นบ้านของชุมชนบ้านหว่า ตำบลหนองเต็ง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์

เมื่อทีมวิจัยวิเคราะห์ปัญหาความต้องการของภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้าน ชุมชนบ้านหว่า ตำบลหนองเต็ง อำเภอกะสัง จังหวัดบุรีรัมย์ และเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาพบว่า ปัญหาที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านต้องการให้ได้รับการแก้ไขคือ ต้องการสร้างโน้ตเพลงจำนวน 6 เพลงซึ่งสามารถเก็บในรูปแบบของเอกสารเพื่ออำนวยความสะดวกให้เยาวชนรุ่นหลังได้มีการสืบทอดต่อไปดังนี้

เพลงแตร

♩=80

6

10

13

15

เพลงจิ้นแหบ

♩=77

5

9

13

18

22

25

เพลงหอลำป็น

♩=75

5

9

13

17

เพลงแขกมอญ

♩=77

5

10

14

18

23

27

31

35

38

เพลงแขกมอญ (ต่อ)

2
41
45
50
54
58
63
66

การอภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ปัญหาความต้องการภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านชุมชนบ้านหว้า ตำบลหนองเต็ง อำเภอกะรัง จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชนได้สะท้อนประเด็นปัญหาความต้องการอยากให้มีการสร้างโน้ตเพลง เพื่อจะได้ต่อการอนุรักษ์และการสืบทอด สอดคล้องกับแนวคิดของ Suvit Rasmibhuti (1987) ที่ได้กล่าวว่า การอนุรักษ์ หมายถึงการดูแลรักษาให้คงคุณค่าไว้หมายรวมถึง การป้องกัน การสงวน การรักษา และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Arporn Na Songkla et al. (1987) กล่าวว่า การอนุรักษ์เป็นการรักษาหลักฐานของการเจริญก้าวหน้าที่สำคัญหรือเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรักษาสภาพความเป็นอยู่ตลอดจนการป้องกันอิทธิพลจากสิ่งที่เป็นอันตรายที่เกิดขึ้นกับอนุสรณ์สถานศิลปกรรม และหลักฐานการบันทึกทางประวัติศาสตร์อันเป็นเครื่องพิสูจน์ และเป็นการบันทึกที่สำคัญๆ ไว้เพื่อป้องกันการชำรุด สูญหายในอนาคต นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Kasem Chunkao (1987) กล่าวว่า การอนุรักษ์ หมายถึงการเก็บรักษา สงวน ซ่อมแซม ปรับปรุง และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อจะได้เอื้ออำนวยให้คุณภาพสูงในการสนองความเป็นอยู่ของมนุษย์ตลอดไป

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเต็ง สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอกระสัง สำนักงานวัฒนธรรมอำเภอกระสัง วัด โรงเรียน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และสถานศึกษาในท้องถิ่น ควรมีการติดตาม สนับสนุน แนะนำแนวทางการคิด ความรู้ให้แก่ชุมชนในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาศักยภาพ ส่งเสริมและสนับสนุนภูมิปัญญาดนตรีพื้นบ้านในพื้นที่
2. สร้างเครือข่ายภาคีความร่วมมือในระดับพื้นที่โดยนำผลงานวิจัยผลักดันเชิงนโยบายสู่หลักสูตรท้องถิ่น และศูนย์เรียนรู้ชุมชนให้เกิดความยั่งยืน
3. แนวทางในการสนับสนุน และส่งเสริมให้คนในชุมชนเห็นความสำคัญ ในการมีส่วนร่วมพัฒนาอนุรักษ์ สร้างคุณค่าภูมิปัญญาดนตรีพื้นบ้าน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมรับผลประโยชน์ และมีความตระหนักในการพัฒนาสิ่งดีๆ ที่มีในสังคมร่วมกัน โดยถ่ายทอดไปยังเด็กเยาวชนในท้องถิ่นมากขึ้น
4. ควรมีการผลักดันเพื่อจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นด้านภูมิปัญญาดนตรีพื้นบ้านกับการจัดการความรู้เพื่อการพึ่งตนเอง
5. การศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาส่งเสริมให้เกิดศูนย์เรียนรู้ด้าน ภูมิปัญญาดนตรีพื้นบ้านในชุมชน โรงเรียน และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยความร่วมมือของ ผู้อาวุโสที่คนในชุมชนเคารพนับถือ ภูมิปัญญาท้องถิ่นดนตรีพื้นบ้านชุมชนบ้านหว่า ปรชาญชุมชน ผู้นำชุมชน นางรำ และประชาชนในชุมชนบ้านหว่า ตลอดจนได้รับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

References

- Arporn Na Songkla et al. (1987). *Mural Painting Survey at Wat Khlong Nam Khem*. Bangkok.
- Charoenchai Chonpairoj. (1983). *Northeastern Folk Music*. Department of Music, Faculty of Humanities, Srinakharinwirot University, Mahasarakham Campus.
- Kakanang Chorchoo. (2016). *The Process of Health Strengthening by Local Wisdom of Banwa Community, Nongteng Sub-district, Grasung District, Buriram Province*. Buriram Rajabhat University.
- Kasem Chunkao. (1987). *Environmental Science*. Bangkok: Aksorn Siam Printing.
- Piyapan Santaweek. (2003). *Composition*. Kalasin: Prasarn Printing.
- Suvit Rasmibhuti. (1987). *Regulation of the Fine Arts Department on the Conservation of Ancient Ruins as Evidence Academic*. Silpakorn University.